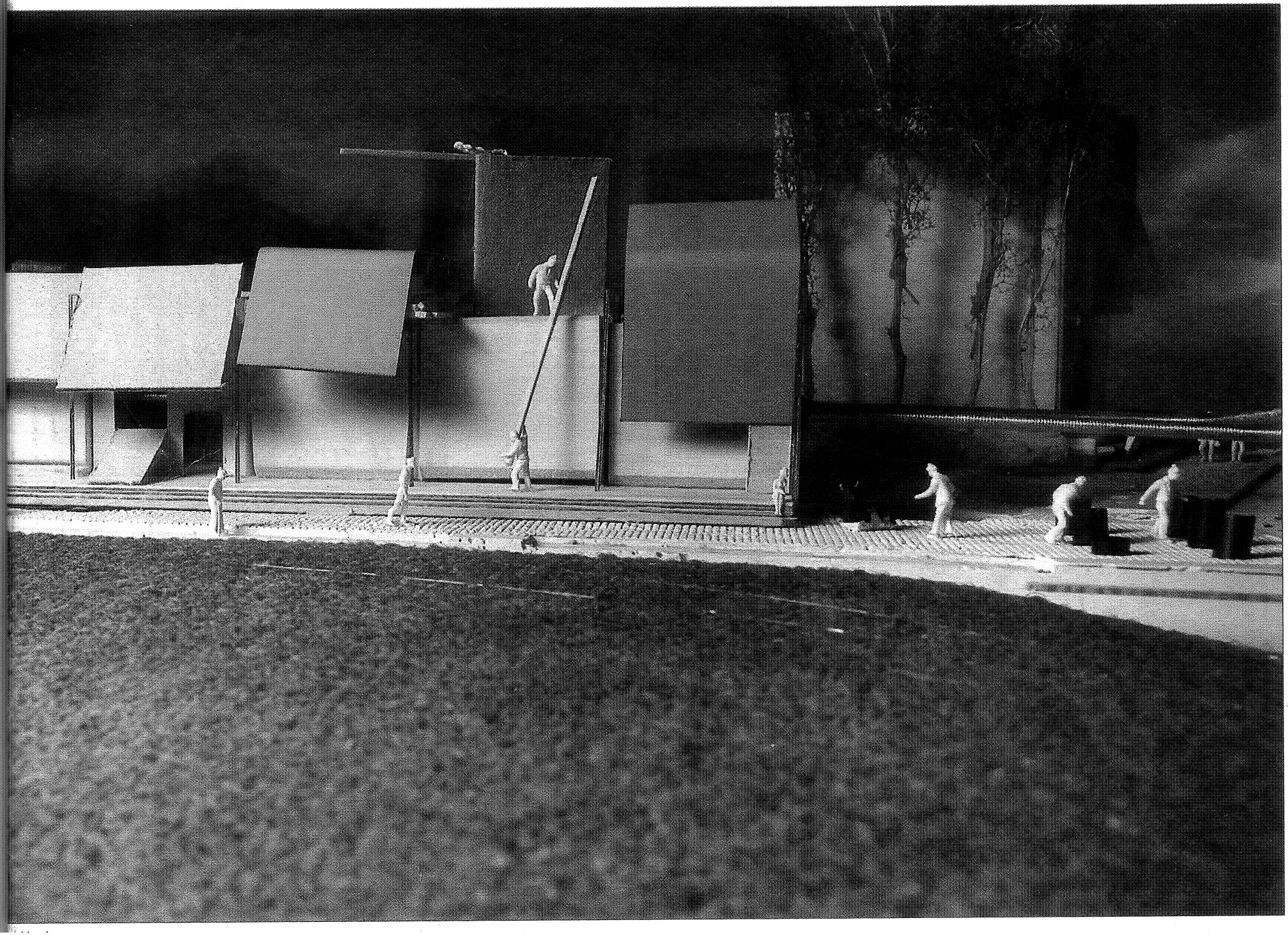

ALTERNATIVT REKKJETUN: *Havråtunet på Osterøy er eit slags førebilete for Pål Storsveen sitt rekkjehusprosjekt på Os. Diplomstudenten ved Bergen Arkitekt Skole har plassert rekkjehusa i ei randsone og tildelt kvar bustad ein parsell*

Lang, lang bustadrekkje

Tenk deg ei 1,3 km lang samanhengande buktande rad med hus. Slik tenkjer diplomstudenten seg 260 bustader i landets lengste rekkjetun i Os.

EVA RØYRANE
JAN M. LILLEBØ (foto)
PAUL SIGVE AMUNDSEN (foto)
eva.royrane@bt.no

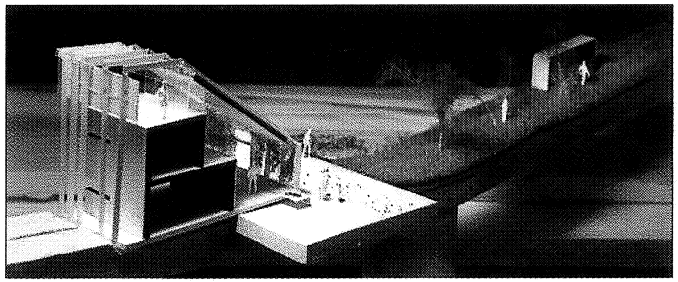
NYE BUFORMER: *Pål Storsveen meiner den globale matvaresituasjonen kan koma til å tvinga oss til å tenkja nytt også om det å bu.*

– POENGET ER å prøva å finna alternative måtar å bu på, utbyggingsformer som ikkje et opp all dyrkajorda. Den globale matvaresituasjonen kan bli slik at vi blir nøydde til å auka matproduksjonen lokalt, seier Pål Storsveen. Han er ein av 31 diplomstudentar ved Bergen Arkitekt Skole. Oppgåva han har jobba intenst med siste halvåret, er levert og på utstilling. Eksamen er vel overstått. Sensuren fell i desse dagar.

Pål Storsveen valde seg Os for å kunna studera utfordringane i ein kommune i utvikling. Diplomarbeidet starta med ei sosialantropologisk analyse. Korleis lever osingane og korleis er det daglege rørslemønsteret mellom bustaden, arbeidet og butikken? Korleis fungerer sentrum? Kvifor møtest pensjonistane heller på kjøpesenteret Amfi? Kor samlast ungdommen?

MODELLANE som står utstilt på arkitektskulen i Sandviken viser korleis studenten meiner Os sentrum kan bli meir levande. Hans metode er å flytta det planlagde kulturhuset frå ein odde ved sjøen til midt innpå Osøyro, bryta dette opp i fleire bygg og laga ein ny veg mellom desse bygga frå rådhuset og ned til elva. På austsida av elva tenkjer han seg ei bustadfortetting i form av fleire lange bustadbygg med 35 nye leilegheiter som har endeveggen vendt mot vatnet.

Kjøpesenteret Amfi meiner han på sikt kan gjerast om til skule, sjukeheim eller for eksempel garasje for seglflyklubben med nye bustader på taket.

UTE INNE: *Kvar bustad er planlagt med isolerte varmerom inst. Utanfor ligg opphaldsrom i ein svalgang som har god kontakt med uteområda.*

DEN MEST gjennomarbeidde delen av diplomoppgåva handlar likevel om rekkjehusprosjektet på Kuventræ. Pål Storsveen har tenkt nytt om fortetting. I staden for å planleggja ny bustadbygging i tradisjonelle felt med hus og hage, meiner han det er både mogeleg og faktisk svært lurt å utnytta randsonene. I dette tilfellet handlar det om randsona mellom bøen til bonden Olav Botnevik og eit etablert tradisjonelt bustadfelt med einebustader og hagar.

Prosjektet kan sjåast på som ein moderne variant av Havråtunet. Storsveen tenkjer nemleg slik: I staden for at bøane på sentrumsnære gardsbruk, som dette på Kuventræ, blir omregulerte og nedbygde, så kan dei som bur i det kilometerlange rekkjetunet få tildelt kvar sine parsellar av jorda like ved, større eller mindre areal, alt etter behov. Nokon kan bruka jorda til hage, andre til landbruksproduksjon. Jorda kan dyrkast av eigarane kvar for seg eller kollektivt, alt etter ønskje og behov.

ARKITEKTSTUDENTEN har planlagt si lange rekkjehusrad langs eigedomsgrenser, bilvegen, skulevegen og inntil området med skule, idrettsanlegg og symjehall. Det er eit poeng å byggja nye bustader i gangavstand til dei daglege aktivitetane, meiner han. Framtidig by- og tettstadsplanlegging må blant anna handla

ed jord.

langs bøen

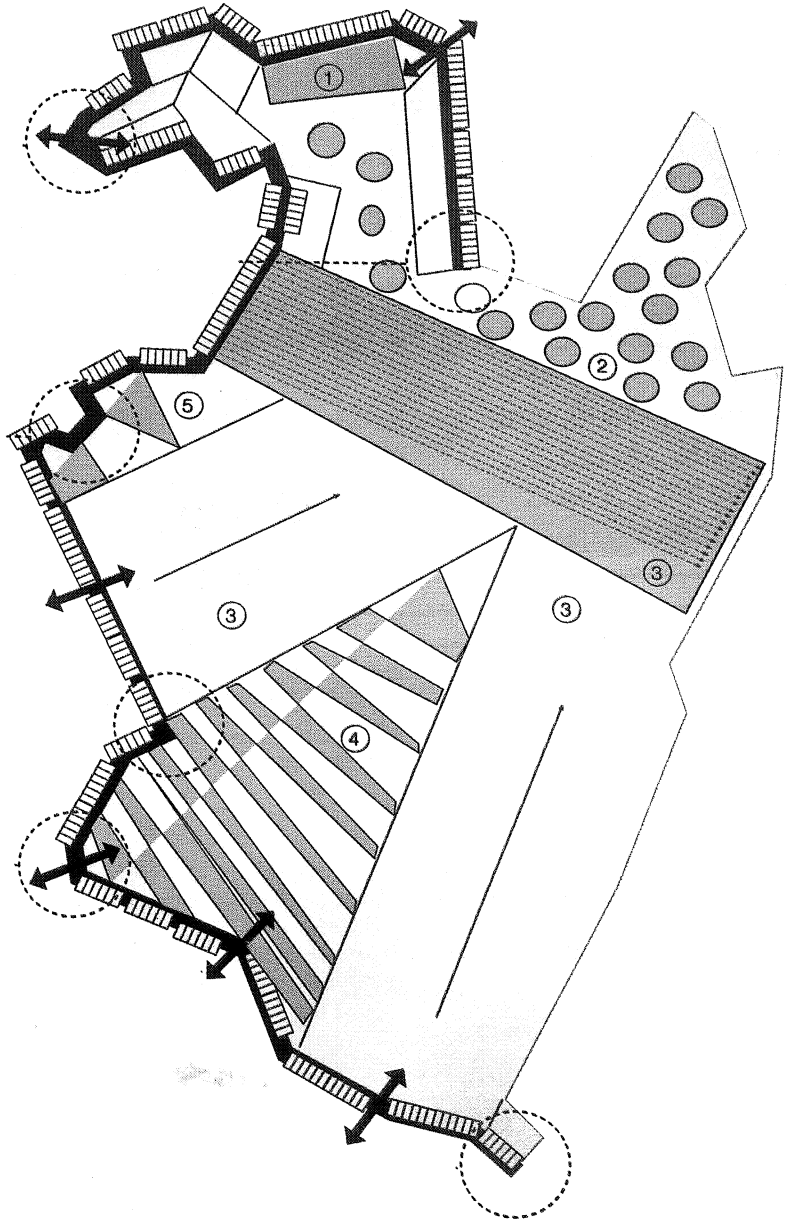
om tilrettelegging for mindre bilbruk, seier han.

Rekkjehusa på Kuventræ har han samla i grupper på seks, med tretti meter breie opningar mellom kvar gruppe. Bustadene har han planlagt med ein ytre svalgang som isolerer romma innanfor. Storsveen tenkjer seg at husa kan reisast som sjølvbyggjarprosjekt.

PÅL STORSVEEN er sjølv i etableringsfasen.

– Vi ser etter ein stad å etablera oss, og eg er difor oppteken av dei kvalitetane ein er ute etter i ein slik situasjon. Os har manko på innbyggjarar i 20- og 30-årsalderen. Kanskje kan eit bustadområde som dette vera attraktivt for osingar i denne aldersgruppa. Vi veit at unge gjerne vil bu tett og urbant, men at mange som buset seg sentralt saknar å samtidig kunna ha det grønt og romsleg omkring seg. Det må vera mogeleg å laga kompakte buområde utan storbypreg, seier Pål Storsveen.

Ei diplomoppgåve som dette er ikkje noko konkret utbyggingsframlegg, og Storsveen har difor ikkje snakka så mykje med til dømes bonden som eig grunnen han har planlagt på. Men det vil han gjera. Han vil presentera ideane sine både for bonden på Kuventræ og for Os kommune, seier han.

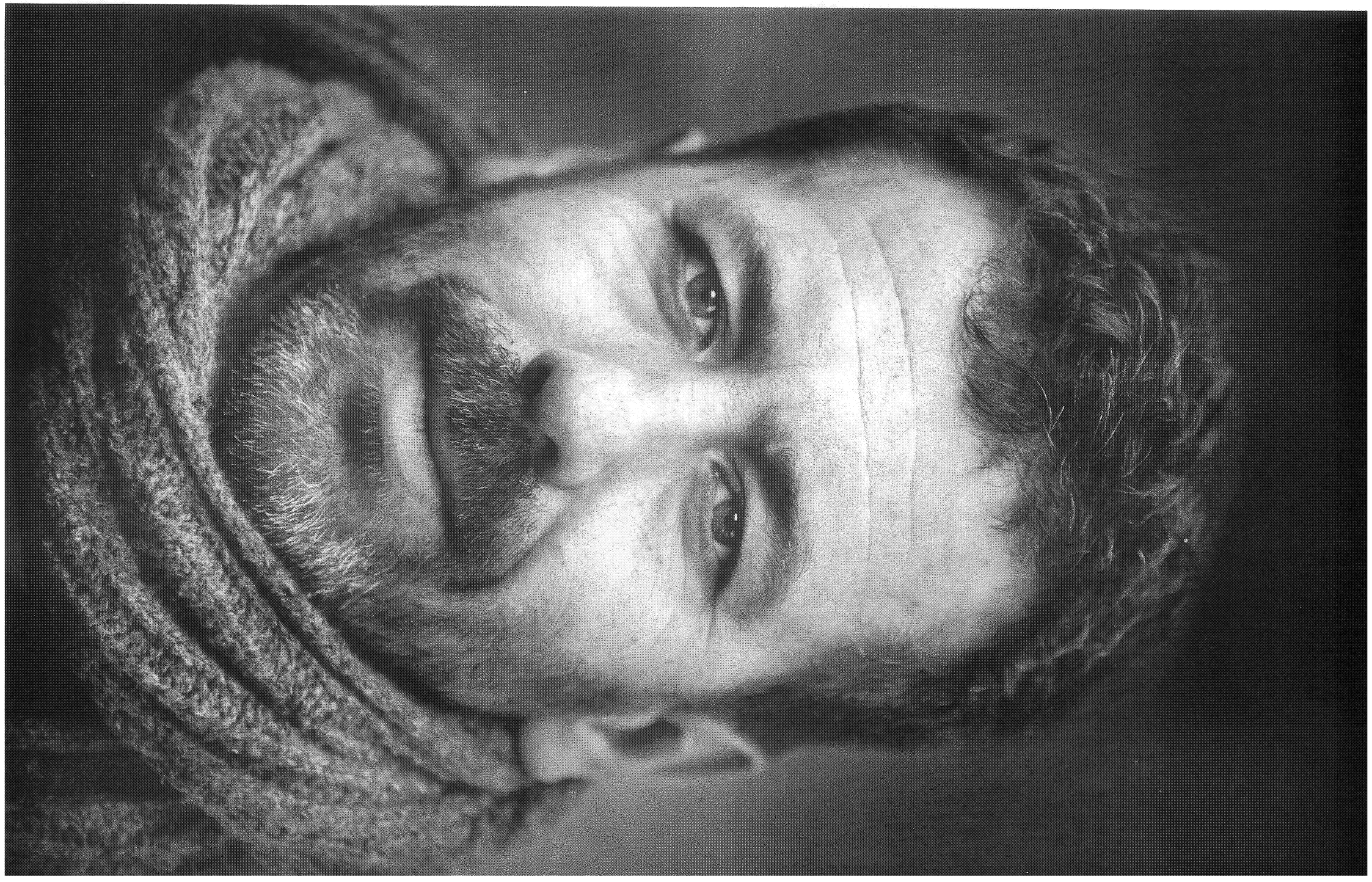
FORTETTING: *I staden for å dela opp dyrka jorda i hagar med hus på, kan bustadbyggjinga konsentrerast og matjorda sparast og dyrkast etter behov.*

Norge rundt med BAS

Dei 31 diplomstudentane ved BAS har delt landet mellom seg.

Arkitektspirene som er nyutdanna frå Bergen i år legg for dagen samfunnsengasjement med god geografisk spreiing. Øystein Myklebust har gjort Jekteviken i Bergen om til eit stort flyktningmottak. Åsulv Reppesgård har planlagt ein berekraftig campingplass på Fykse i Kvam der sauefjøset er parkeringsplass for bubilar i sommarhalvåret. Marte Schelderup Haaland har utvikla ein ny type institusjon på Midttun, ein kombinert barnehage og aldersheim. Pål Hystad har lagt til rette for flytande bustadbygging på Leirvik. Andre har arbeidd med oppgåver som har geografisk tilknyting frå Alta i nord til Egersund i sør. To av oppgåvene er knytte til landskapet omkring elvar. Barentsburg, Sør-Afrika, Taiwan, Tallin og Åland er også adresse for årets diplomarbeid.

CV-EN HANS ER PÅ 18 SIDER

Huslaren

Da canadiske Todd Saunders (42) kom til Bergen, var han så blakk at han fisket middag med lånt stang på Byfjellene. Nå regnes han som en av verdens fremste arkitekter.

tekst: **SIV SÆVERAAS** foto: **JAN M. LILLEBØ**

MEN FØRST, til gjennombruddet. Det er drøye fem år siden nå. Todd sto på podiet i et samfunnshus på øyen Fogo Island i canadiske Newfoundland for å informere lokalbefolkningen om sitt nyeste prosjekt.

I golde ingenmannsland, der hav treffer svaberg og intet tar av for vinden, skulle det bygges seks hypermoderne kunstateliérer og et femstjerners hotell. Fogo Island, med mindre enn 3000 innbyggere, skulle settes på verdenskartet som arnested for nyskapende kunst.

De hadde møtt mannsterke frem, og han kjente ikke folk i salen. Likevel kjente han dem så inderlig vel. De værbitte fiskerne i kjeledressene sine, de avventende blikkene, den særegne dialekten. Todd vokste opp i Gander, en liten båtreise og en times kjøretur unna. Om somrene sprang han barfot på svabergene på Fogo Island, der tanten drev restaurant.

Han så utover folkemengden og fikk ikke frem et ord. Tårene kom. 22 år etter at han forlot sitt barndoms paradis, var ringen sluttet.

DET ER HØYT under taket på Saunders Architecture i Vestre Torggate. Sikkert tre og en halv meter. Todd serverer presskannekaffe og sier at han liker hvordan lyset faller inn i det store, hvite rommet, gjennom høye vinduer som vender mot nord.

Det er her, bare noen skritt ned fra Johanneskirken, at bergensarkitekten og hans medarbeidere klekker ut prosjektene som vekker internasjonal oppsikt om dagen. Det vil si, ideene klekkes helst ut i kajakk eller i et ensomt skispor på vei mot en tinde. Helt siden han som guttunge gikk alene i skogen og jaktet hare med snare, har Todd trivdes best i naturen, i selskap med seg selv.

– Det er noe med å finne roen alene.

I fjor ble han kåret til en av verdens fem beste arkitekter under 50 år av The Huffington Post. Han fikk Arnstein Arneberg-prisen for fremragende arkitektur, i tillegg til flere prestisjetunge internasjonale priser.

CV-en hans er på 18 sider, hvorav de siste 9 lister opp bøker og tidsskrifter arbeidene hans er publisert i. Til høsten kommer boken om ham, ført i pennen av journalister fra det anerkjente designmagasinet Wallpaper.

– Slik anerkjennelse er positiv, fordi den fokuserer på kvalitet. Men det er på ingen måte noe jeg hviler meg på. Jeg har som mål at hver eneste bygning jeg lager, skal være enda bedre enn den forrige.

HVEM VILLE SPÅDD en slik fremtid for den unge mannen som kom haikende fra Paris til Bergen første gang en vårdag i 1994? Han slo seg ned med en utepils på Verftet, så seg rundt og konstaterte at dette var en by han kunne tenke seg å bo i. Så haiket han til Voss, og videre til Trondheim, Stockholm og Moskva.

Han var på det tidspunktet masterstudent i arkitektur ved McGill University i Montreal, og hadde tatt turen til Europa for å studere økologisk byplanlegging. Han hadde fått stipend på 3000 dollar til prosjektet, og faren skaffet ham gratis flyreise gjennom jobben som flymekaniker i Air Canada.

Langs veien traff han mennesker som både fraktet ham, huset ham og ga ham mat. Da han kom til Moskva etter fem måneder, hadde han fortsatt 400 dollar igjen. Han ringte faren og spurte hvilken flyplass han skulle dra til for gratis hjemreise med det canadiske flyselskapet.

«Du må dra til Stockholm eller Beijing», sa faren. Det siste var ment som en spøk, men Todd kjøpte seg like godt en reise fra Moskva til Beijing med Den transsibirske jernbanen.

Først i oktober var vagabonden tilbake i Montreal. Skoleåret var for lengst begynt, og Todd sto i fare for å miste studieplassen. Men etter en samtale med rektor fikk han

CV Todd Saunders

ALDER: 42
BOR: I Munkebotn
SIVILSTAND: Samboer med Trude, pappa til Sina (5) og Astri (2)
YRKE: Arkitekt
AKTUELL: Vekker internasjonal oppsikt for sin arkitektur

fortsette på en betingelse: At han fortalte hele skolen om reisen sin.

ET FRØ VAR sådd. Da han året etter var ferdig utdannet, pakket han nok en gang sekken og fløy til Europa. Han søkte praksisjobber ved ledende arkitektkontorer over hele kontinentet, og mens han ventet på svar, vendte han atter tommelen opp og satte kursen mot Norge.

På Vallersund gård på trøndelagskysten fikk tilbud om kost og losji mot å jobbe gratis med utarbeidelsen av en vannpark for rensing av vann og kloakk. Gården er en antroposofisk økolandsby, som blant annet gir heldøgnsomsorg til funksjonshemmede og tidligere rusmisbrukere.

Han ble der i et halvt år. Melket kyr om morgenen, tegnet på parken om dagen, og brukte fritiden på måltider og samvær med beboerne. De funksjonshemmede kunne ikke engelsk, og etter to måneder bestemte Todd seg for at han utelukkende skulle snakke norsk.

På rommet hadde han et syltetøyglass fylt med lapper med norske ord på den ene siden og engelske på den andre. Hver kveld nektet han seg selv å gå til sengs før han hadde lært minst ti nye, norske ord.

- Men i praksis var det en gutt med Downs syndrom som lærte meg å snakke norsk. Jeg leste «Albert Åberg» for ham hver eneste kveld.

ET KULTURHUS i Canada. Et utsiktspunkt i Aurland, en enebolig på Hjellestad. Store fargebilder og skissetegninger pryder kontorveggene. På pulter og bord står detaljerte, håndlagde modeller.

Todd forteller at omtrent halvparten av oppdragene kommer fra utlandet. Han ønsker seg flere oppdrag i Norge, og aller helst i Bergen. I Bergen har han til nå først og fremst tegnet eneboliger, men håper etter hvert å bli mer toneangivende i byens utvikling.

- Bybanen har reddet Bergen. Den legger premissene for hvor Bergen skal vokse. Vi skal i løpet av våren tegne et økologisk nabolag med 50 boliger i Istanbul. Noe slikt ville jeg mye heller gjort på Nesttun, i Åsane eller i Arna, som nå vokser helt vilt uten helhetlige planer.

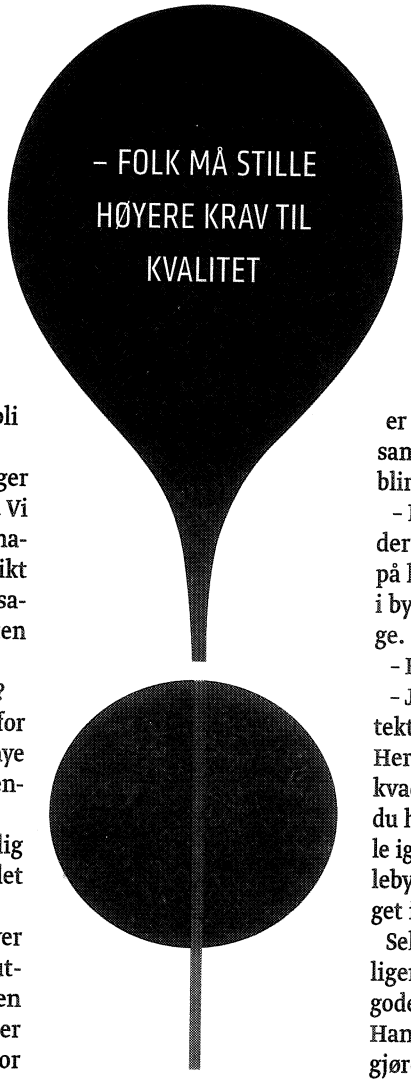
- Opplever du Bergen som konservativ?

- Nei, heller tvert imot. Her er det rom for å skape noe nytt og unikt. Bare se hvor mye nyskapende musikk som kommer fra denne byen.

Han drømmer om å tegne et offentlig bygg i sentrum, men har liten tro på at det kommer med det første.

- Jeg savner den energien som fins i byer som Vancouver og Montreal, hvor beslutningsviljen er stor, og ting skjer. I Bergen går alt veldig sakte. Men kanskje er det er en god ting. Det kan tenkes at jeg er for ung til å uttale meg, at jeg ser annerledes på det når jeg er 80.

DET KOSTER Å FÅ en enebolig tegnet av Todd Saunders. Til gjengjeld bruker han svært mye tid på å komme til bunns i kundens ønsker og behov, allerede før det tegnes kontrakt. Han er ekstremt opptatt av at oppdragsgiverne skal få det beste hus de kan tenke seg, og forteller at han ikke kjenner til en eneste misfornøyd beboer i et Saunders-hus, og du får, ifølge ham selv, det beste hus du kan tenke deg.

Han synes det er et paradoks at verden er blitt smartere, rikere og mer effektiv, samtidig som kvaliteten på det som bygges blir dårligere.

- Folk må stille høyere krav til kvalitet der de skal bo. Når jeg ser planløsningene på kostbare leiligheter som er til salgs her i byen, får jeg latterkrampe, de er så dårlige.

- Hva skal til for å endre på det, tror du?

- Jeg savner mer diskusjon om god arkitektur, slik de for eksempel har i Danmark. Her i Norge handler det meste om antall kvadratmeter. Og det er gjerne slik at hvis du har tegnet en skole før, får du tegne skole igjen, uten at noen har diskutert om skolebygget er bra eller dårlig. Slik blir vi fanget i en negativ darwinisme.

Selv har han satt en grense på fem eneboliger i året. Sier at han heller vil tegne ti gode hus i sin karriere enn hundre dårlige. Hans store frykt er at han skal få så mye å gjøre at han mister fokus og evnen til nyskapning.

- Hva er det du vil formidle?

- Kvalitet. Vi skal være i konstant utvikling, og vi skal våge å ta sjanser, slik at vi sakte, men sikkert, flytter oss fremover.

DA HAN VAR ferdig med å tegne renseanlegg og lære norsk av gutten med Downs, fikk

brukte fritiden på måltider og samvær med beboerne. De funksjonshemmede kunne ikke engelsk, og etter to måneder bestemte Todd seg for at han utelukkende skulle snakke norsk.

På rommet hadde han et syltetøyglass fylt med lapper med norske ord på den ene siden og engelske på den andre. Hver kveld nektet han seg selv å gå til sengs før han hadde lært minst ti nye, norske ord.

– Men i praksis var det en gutt med Downs syndrom som lærte meg å snakke norsk. Jeg leste «Albert Åberg» for ham hver eneste kveld.

ET KULTURHUS i Canada. Et utsiktspunkt i Aurland, en enebolig på Hjellestad. Store fargebilder og skissetegninger pryder kon-

nyskapende musikk som kommer fra denne byen.

Han drømmer om å tegne et offentlig bygg i sentrum, men har liten tro på at det kommer med det første.

– Jeg savner den energien som fins i byer som Vancouver og Montreal, hvor beslutningsviljen er stor, og ting skjer. I Bergen går alt veldig sakte. Men kanskje er det er en god ting. Det kan tenkes at jeg er for ung til å uttale meg, at jeg ser annerledes på det når jeg er 80.

DET KOSTER Å FÅ en enebolig tegnet av Todd Saunders. Til gjengjeld bruker han svært mye tid på å komme til bunns i kundens ønsker og behov, allerede før det tegnes kontrakt. Han er ekstremt opptatt av at

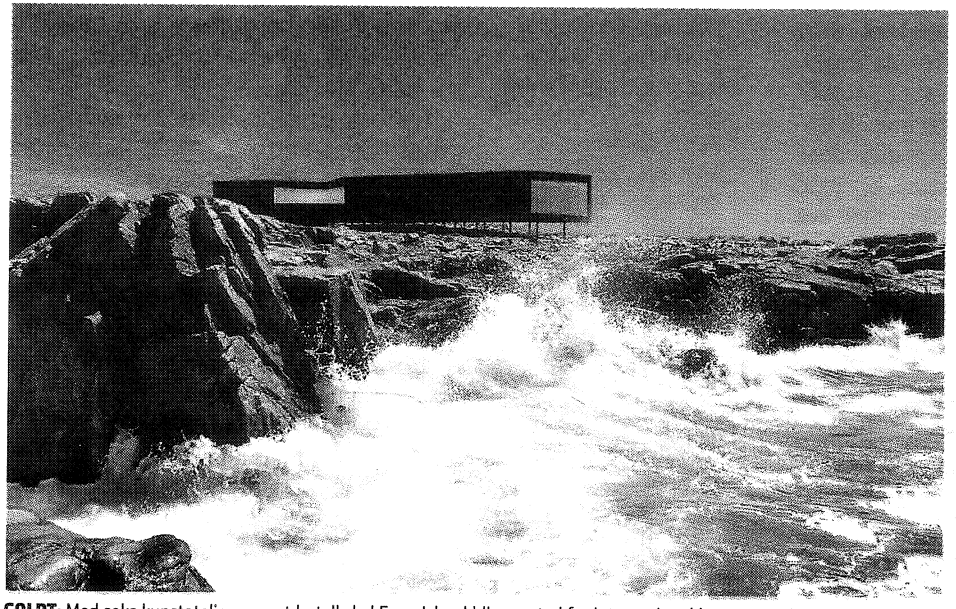
Her i Norge handler det meste om antall kvadratmeter. Og det er gjerne slik at hvis du har tegnet en skole før, får du tegne skole igjen, uten at noen har diskutert om skolebygget er bra eller dårlig. Slik blir vi fanget i en negativ darwinisme.

Selv har han satt en grense på fem eneboliger i året. Sier at han heller vil tegne ti gode hus i sin karriere enn hundre dårlige. Hans store frykt er at han skal få så mye å gjøre at han mister fokus og evnen til nyskapning.

– Hva er det du vil formidle?

– Kvalitet. Vi skal være i konstant utvikling, og vi skal våge å ta sjanser, slik at vi sakte, men sikkert, flytter oss fremover.

DA HAN VAR ferdig med å tegne renseanlegg og lære norsk av gutten med Downs, fikk

GOLDT: Med seks kunstatelierer og et hotell skal Fogo Island bli arnested for internasjonal kunst.

FOTO: BENT RENÉ SYNNEVÅG

KLEKKES UT: I et stort, hvitt rom, bare noen skritt fra Johanneskirken, skapes arkitektur som vekkker internasjonal oppsikt om dagen.

han tilbud om å jobbe for arkitektkontoret Cubus i Bergen. Etter et par måneders opphold i Russland vendte han tilbake til byen der han et par år tidligere hadde sittet med utepilsen og reflektert over fremtiden.

Han var blakk som en kirkerotte, og fikk låne fiskestang av arkitektkollega Arne Sælen. Den tok han med på Byfjellene, hvor han fisket seg middag. Men allerede første uken på jobb falt mange brikker på plass. Mandagen begynte han å jobbe, onsdagen fikk han seg tak over hodet, og fredagen ble han bedt i selskap hvor han traff Trude fra Stord. Siden har han blitt her.

Det første året beskriver han som en bryllupsreise. Så begynte det voksne livet med klaging over høye skatter og drittvær. En stund tenkte han at alt var bare dritt.

- Men det var jo holdningene mine som var dritt. Etter fem år bestemte jeg meg for at her skal jeg bo resten av livet, og at jeg ikke skal være en sur utlending som går rundt og klager. Det var utrolig befriende.

SKJORTEN ER hvit med innslag av lyseblått og bittesmå, sennepsgule blomster. En sennepsgul strikkejakke over røper at antrekket neppe er tilfeldig satt sammen. Men om Todd er aldri så opptatt av kvalitet, er han ikke den som slår om seg med luksus. Til det har han vært for fattig. Han var 30 år da han kjøpte sin første bil.

Nylig kjøpte han en gammel seter fra 1799 på Skjeldal på Voss. Der er det utedo, og primitiv standard.

- Det er fint å ha den som en motvekt til alt det hypermoderne jeg tegner.

Håpet er at døtrene der skal få oppleve litt av den friheten han selv hadde da han vokste opp i Canada. I gaten bodde det to jenter og atten gutter, som var ute og lekte hele dagen uten at de voksne blandet seg inn.

Todd ynder å si at han vokste opp med sin mor, som bare var 17 år da hun fikk ham. Senere kom det to gutter til. Fortsatt har de et nært forhold, ikke minst etter at faren døde plutselig på en ferietur på Tenerife for to år siden.

Todd hadde akkurat fylt førti, og ville etter mange års nøkternhet spandere en reise på foreldrene sine. Første kvelden satt faren under stjernene med barna på fanget og pratet. Neste dag fikk han hjerneblødning og falt død om, 62 år gammel.

Todd måtte krangle både med forsikringsselskap og flyselskap for å få kisten fraktet hjem til Halifax i Canada. Der ventet farens ni og morens tretten søsken utålmodig med sine familier, for å delta i begravelsen. Men kisten lot vente på seg. Da det viste seg at den var gjenglemt i Frankfurt, var det Todd som måtte ta støyten og roe ned gemyttene.

- Da gikk det opp for meg at jeg ikke er barn lenger. Nå er jeg voksen.

TIL SIST, tilbake til gjennombruddet. De seks atelierene på Fogo Island er nå i full drift. Takket være rause stipend fra Shorefast Foundation kommer kunstnere fra hele verden til havgapet for å skape.

Bygningene er 100 prosent økologiske, med solcellepanel, vedfyring og vann fra taket. Til hvert av atelierene følger det med et hus i nærmeste landsby, der kunstnerne kan bo med familien under oppholdet.

I løpet av året blir også et fem stjernes hotell ferdigstilt. Tanken er at kunstprosjektets internasjonale profilering skal trekke turister til øyen, og således skape arbeidsplasser og hindre fraflytting.

- Det skal bli vanskelig å toppe dette oppdraget. Det sto så mye på spill. Det handlet ikke bare om arkitektur, men også så mye om meg og min oppvekst, mine røtter.

HAN GRØSSER ved tanken på at hele prosjektet kunne ha gått i vasken før det var begynt. Han var til havs, på vei fra Bergen til Stord i kajakken, da telefonen ringte. En kvinne presenterte seg og sa at hun ville sette i gang et kunstprosjekt på Fogo Island. Kunne han tenke seg å tegne?

Det blåste, og han hørte dårlig hva hun sa. Han forklarte at han var ute og padlet, og lovet halvhjertet å ringe tilbake når han var fremme om et par dager.

Noe sa ham imidlertid at han kanskje hadde vært litt for knapp og avvisende mot kvinnen i telefonen. Han padlet inn til Austevoll og søkte opp navnet hennes på Google. Det viste seg å være Zita Cobb, som vokste under fattige kår på Fogo Island til hun var 16. I dag er hun selvskapt IT-multimillionær. Som leder for den filantropiske Shorefast-stiftelsen er hun viden kjent for å oppnå det utroligste med sine uortodokse veldedighetsprosjekter.

«Oh, shit», sa Todd til seg selv, og ringte umiddelbart tilbake.

magasinet@bt.no

– Hva spiste du til frokost i dag?
– Frokostblanding, Kelloggs Fitness med melk.
– Hva leser du?
– Jeg leser nyheter og ArchDaily hver dag. I julen fikk jeg tid til å lese flere bøker. Thomas Espedals «Gå», Steve Jobs-biografien og «Hel ved».
– Favorittprogram?
– »CSI» og danske «Klovn».
– Når svettet du sist?
– I går, da jeg hjalp naboen å rydde i hagen.
– Hva vil du helst forandre i Bergen?
– Jeg skulle gjerne hatt tilgang på mer mangfoldig mat. Jeg er veldig glad for innvandrerbutikker og spesialbutikker som Colonialen.
– Hvilke laster har du?
– Jeg kan være altfor direkte.
– Hvilken mat spiser du absolutt ikke?
– Jeg drikker ikke Cola.
– Hvem lør du av?

at her skal jeg bo resten av livet, og at jeg ikke skal være en sur utlending som går rundt og klager. Det var utrolig befriende.

SKJORTEN ER hvit med innslag av lyseblått og bittesmå, sennepsgule blomster. En sennepsgul strikkejakke over røper at antrekket neppe er tilfeldig satt sammen. Men om Todd er aldri så opptatt av kvalitet, er han ikke den som slår om seg med luksus. Til det har han vært for fattig. Han var 30 år da han kjøpte sin første bil.

Nylig kjøpte han en gammel seter fra 1799 på Skjeldal på Voss. Der er det utedo, og primitiv standard.

– Det er fint å ha den som en motvekt til alt det hypermoderne jeg tegner.

hjem til Halifax i Canada. Der ventet farens ni og morens tretten søsken utålmodig med sine familier, for å delta i begravelsen. Men kisten lot vente på seg. Da det viste seg at den var gjenglemt i Frankfurt, var det Todd som måtte ta støyten og roe ned gemyttene.

– Da gikk det opp for meg at jeg ikke er barn lenger. Nå er jeg voksen.

TIL SIST, tilbake til gjennombruddet. De seks atelierene på Fogo Island er nå i full drift. Takket være rause stipend fra Shorefast Foundation kommer kunstnere fra hele verden til havgapet for å skape.

Bygningene er 100 prosent økologiske, med solcellepanel, vedfyring og vann fra taket. Til hvert av atelierene følger det med

«Klovn».

– Når svettet du sist?

– I går, da jeg hjalp naboen å rydde i hagen.

– Hva vil du helst forandre i Bergen?

– Jeg skulle gjerne hatt tilgang på mer mangfoldig mat. Jeg er veldig glad for innvandrerbutikker og spesialbutikker som Colonialen.

– Hvilke laster har du?

– Jeg kan være altfor direkte.

– Hvilken mat spiser du absolutt ikke?

– Jeg drikker ikke Cola.

– Hvem ler du av?

– Bård Tufte Johansen. Newfoundlenderne er litt frekke i kjeften og har en frekk humor. Litt som nordlendingene.

Det blåste, og han hørte dårlig hva hun sa. Han forklarte at han var ute og padlet, og lovet halvhjertet å ringe tilbake når han var fremme om et par dager.

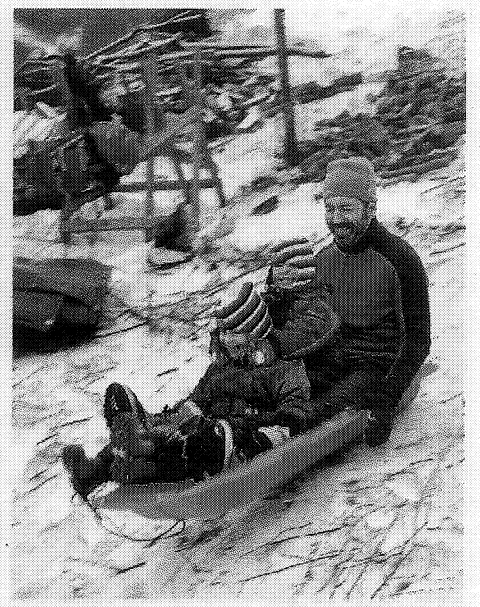
Noe sa ham imidlertid at han kanskje hadde vært litt for knapp og avvisende mot kvinnen i telefonen. Han padlet inn til Austevoll og søkte opp navnet hennes på Google. Det viste seg å være Zita Cobb, som vokste under fattige kår på Fogo Island til hun var 16. I dag er hun selvskapt IT-multimillionær. Som leder for den filantropiske Shorefast-stiftelsen er hun viden kjent for å oppnå det utroligste med sine uortodokse veldedighetsprosjekter.

«Oh, shit», sa Todd til seg selv, og ringte umiddelbart tilbake.

magasinet@bt.no

KVALITET: Todd Saunders vil heller tegne ti gode hus i sin karriere enn hundre dårlige. Villa G på Hjellestad sto ferdig i fjor.

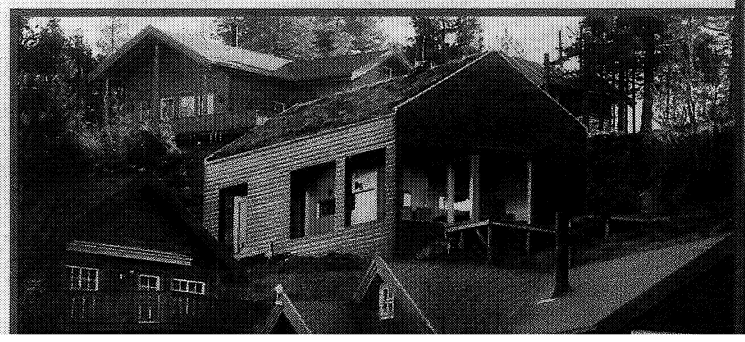
TØYS OG MORO: Todd er kjent som en seriøs arkitekt, men er ikke fullt så seriøs når det gjelder andre ting. Her med døtrene Sina og Astri. FOTO: PRIVAT

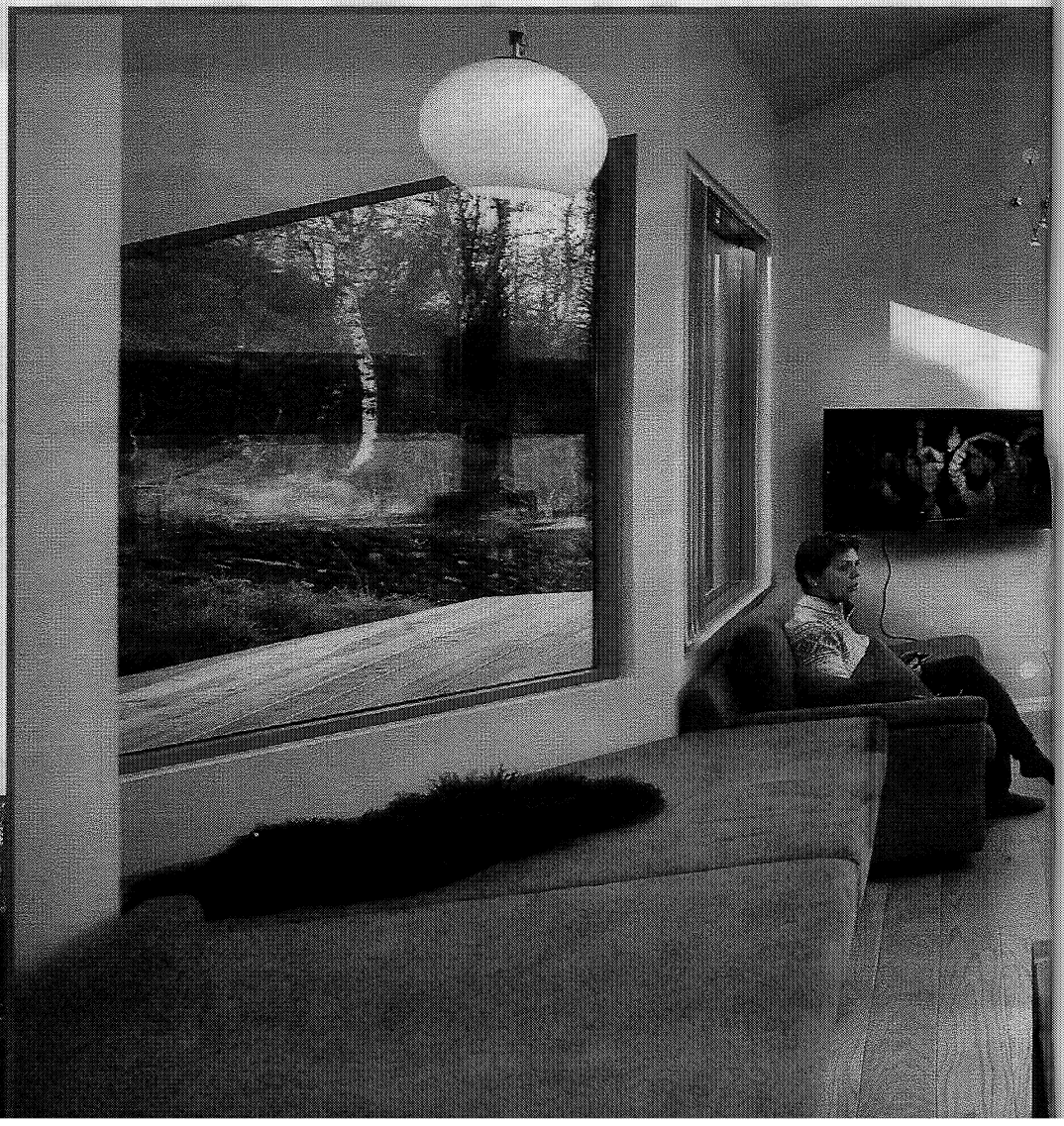
Farvel til bonde-romantikken

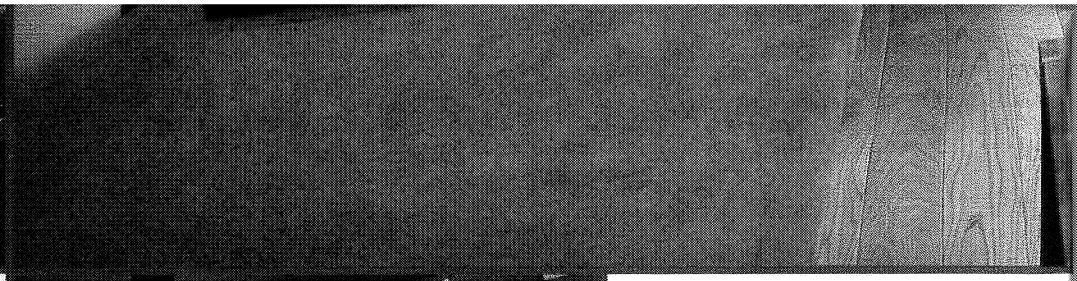
TØFT UNDER

Du veit, ein skal ikkje kødda med bonde-romantikken, smiler Jan Johansen. Det vekkjer oppsikt når nokon tør å byggja moderne midt på Kvamskogen.

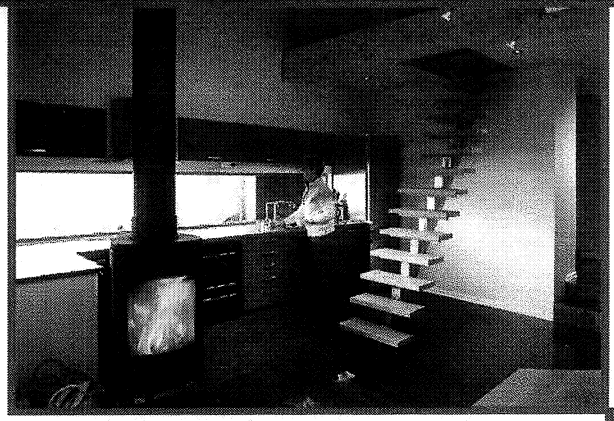

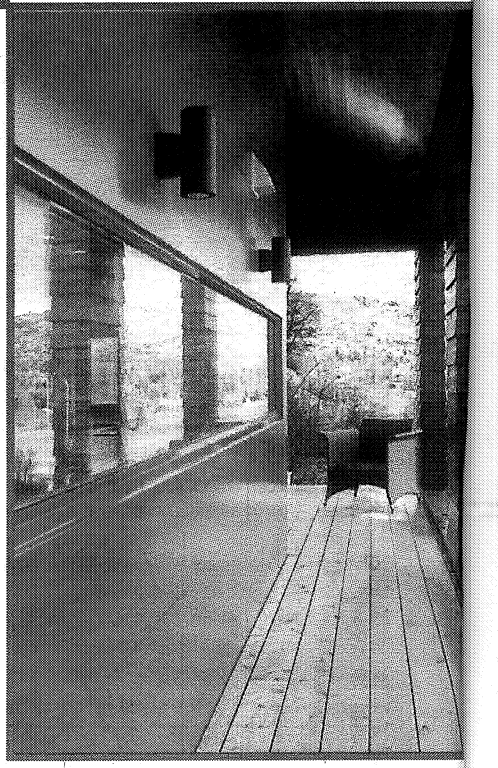

KONTRAST: *Det er delte meiningar om den nyaste hytta i feltet. Byggherren vil ha noko anna enn småruta bonderomantikk.*

SJØLVBERGA:: *Randi Sivertsen og Jan Johansen har gjort det meste av innreiingsarbeidet sjølve. Johansen har også laga trappa opp til hemsen.*

SOM PLANLAGT: *Arkitektane Morten Ramm Salbu og Bjørgvin Gunnarson har teikna hytta som er bygd slik dei opphaveleg planla henne.*

SVALGANG: *Som stavkyrkjene har denne hytta ein svalgang, som er svært praktisk når snøen laven ned over Kvamskogen.*

Det var ei ledig tomt att i hyttefeltet like austom Mødalstrekket. Jan Johansen og Randi Sivertsen såg først i ferdighytte-katalogane. Men dei fann ikkje noko som passa. – Vi hadde nokre krav som måtte innfriast: Vindauga måtte vera store, vi ville ha naturen inn i hytta, og vi ville ha ein overbygd terrasse. Sidan vi kjende til arkitekt Morten Ramm Salbu frå før, blei det til at vi gjekk til han med ønskene våre, seier Johansen. Dermed fekk den småruta bonderomantikken i den nordvende lia selskap av ein moderne tøffing.

UTFORMINGA av hytta er utradisjonell, kledningen er av malmfuru som er tjørebeisa. – Kledningen er supertradisjonell og hytta er i grunnen bygd etter same prinsippet som dei gamle stavkyrkjene, med eit hus inni huset. Svalgangen langs fronten på hytta er svært praktisk, samstundes som den fungerer som ekstra hud på bygningen, forklarer Morten Ramm Salbu. Han har forma hytta i samarbeid med arkitekt Bjørgvin Gunnarson.

DET ER DEN ORANSJE veggen innom svalgangen og same fargen brukt rundt vindaugene, som gjer at det er delte meiningar om hytta. Dei oransje veggene er laga av utadørs kryssfiner. Dei kom til byggeplassen ferdig monterte og sprøytelakka. Eine naboen meinte det var då litt av eit kjøken dei skulle ha.

– Viss alle likar det vi gjer, har vi ikkje gjort jobben vår, meiner Gunnarson. – Viss ingen bryr seg, har vi ikkje fått det til, supplerer Ramm Salbu, som legg til at han var på grensa til å få pustevanskar då byggherren lurte på om det var mogeleg å få torv på taket.

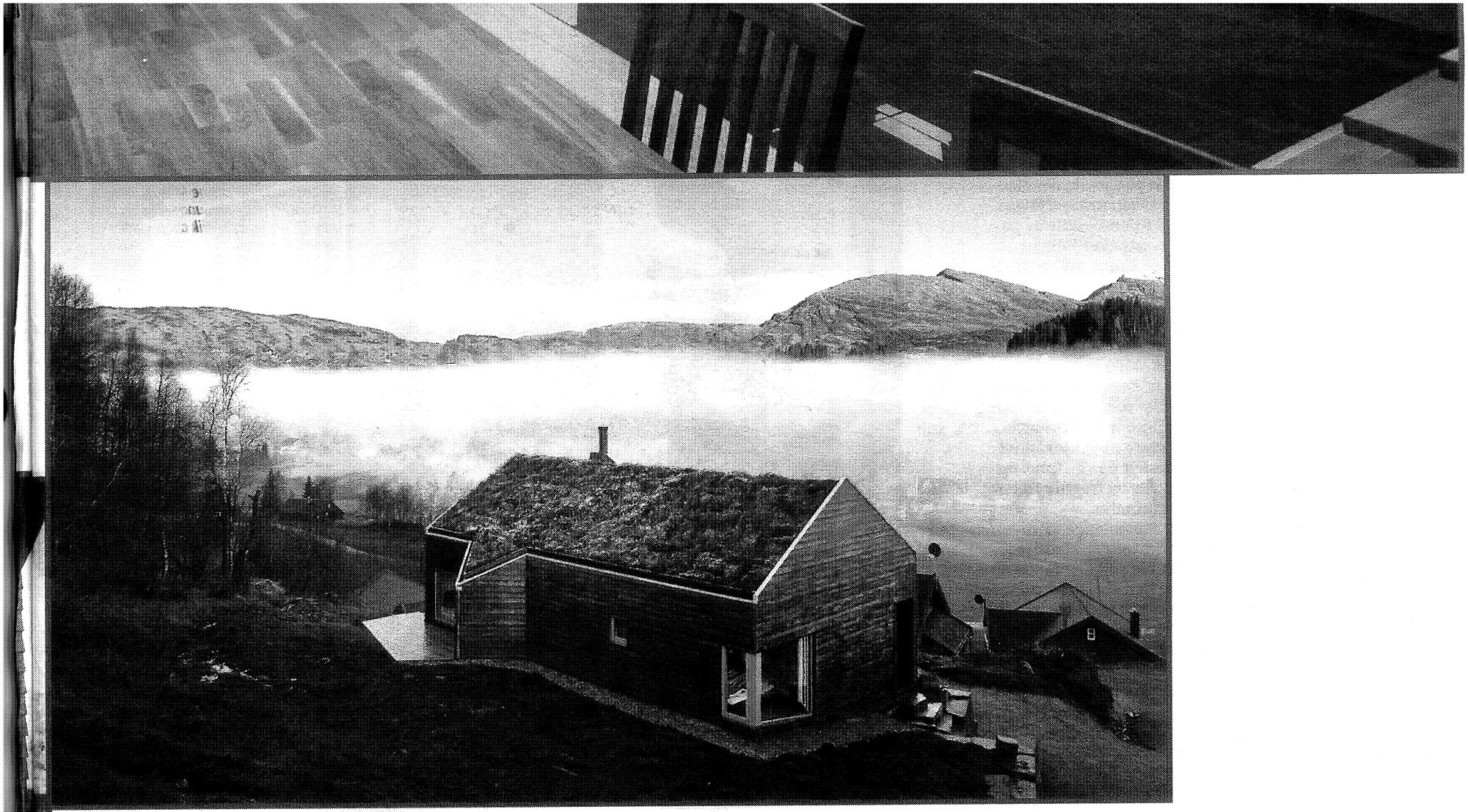
– DEN TANKEN hadde ikkje eg tenkt, men no meiner eg at det kunne ikkje vore noko anna tak her. Torvtaket er prikken over i-en, seier Ramm Salbu. Han set pris på å bli utfordra av byggherren til å strekkja seg hakket lenger enn han elles ville ha gjort. – Det var dei som kom med den oransje fargen. Vi hadde tenkte oss noko meir bonderaudt, røpar han. Elles er hytta blitt slik ho først vart teikna. – Av alt eg har vore med på å byggja, er det her resultatet liknar aller mest på utgangspunktet, seier Ramm Salbu. Han er glad for at byggjesaksavdeling i Kvam gir grønt lys til arkitektur som stikk seg ut frå det vanlege på Kvamskogen.

JOHANSEN OG SIVERTSEN smiler som sola, dei har fått nett den hytta dei var ute etter, seier dei. – Når naboane våre står og måkar seg ut om vinteren, kan vi spasera tørrskodde langs husveggen, og vi har fått den flotte utsikten vi ønska oss, seier Jan Johansen. – No har vi alle haustfargane inn i stova, og det blir nesten endå finare når alt vert kvitt. Då ser vi rett bort på alle lysa i Furudalen, seier Randi Sivertsen.

HO DISKAR OPP med nysteikte skillingsbollar. Bjørgvin Gunnarson, som sit ved enden av langbordet, med utsyn tvers gjennom den høglofta stova, slår fast at han likar dette huset. – Når vi stod her på tomta første gongen, planla vi at hytta skulle ha nett desse siktlinjene. Vi var samde om kva vi skulle sjå frå stova, og kva tak vi ikkje skulle sjå. Vi ville at opplevinga skulle vera ulik gjennom dei ulike vindauga. Resultatet er som planlagt, det må vi ha lov til å vera nøgde med, meiner han.

TORVA

FRI SIKT: *Hytta til Randi Sivertsen og Jan Johansen er plassert inn i terrenget slik at dei både får nærkontakt med lyngen bak, og vid utsikt mot området rundt Furedalen. Det smale vindauget over kjøkendisken er fire meter langt. I sommar gjekk det både kyr og sauer og beita like ved hytta.*

EIGENINNSATSEN har vore stor her i huset. Frå jul til påske, då hytta vart teken i bruk, køyrde Johansen og Sivertsen opp hit frå byen nesten kvar einaste ettermiddag etter at dei var ferdige på jobb. Dei sparkla og måla, la golv og monterte kjøken. Trappa opp til hemsen er også heimelaga, av Johansen som fekk bruk for gamle sveisekunster, frå den gongen han jobba på Mjellem & Karlsen. Trinn i eik er festa til ei skråstilt søyle i rustfritt stål. Medan dei bygde, fekk dei bu i hytta til naboen.

NO HAR DEI HYTTE både her og der. For nokre år sidan bygde Jan Johansen hytte ved sjøen i Masfjorden. Før han gjekk i gang las han seg opp på pensumet til tømrarlina. Familien til Randi Sivertsen har hytter både i Sunnfjord og på Bjorøy. Mor hennar på 89 lurer på kva dei skal med alle hyttene. Svaret er at familien er stor, det er mange som vil ut or byen når helga kjem.

– Og vi reiser ikkje alltid heim om søndagen. Kvifor står i bilkø heim, når vi kan bli her oppe og dra rett på jobb måndag morgon, seier Randi Sivertsen.

EVA RØYRANE
JAN M. LILLEBØ (foto)
eva.royrane@bt.no